

FACTSHEET ONGEVALLEN 2022

OPEN TEELTEN

In deze factsheet hebben we de ongevallenstatistieken voor de sector open teelten op een rij gezet. We maken gebruik van de volgende bronnen:

- Dodelijke ongevallen (registratie Stigas)
- Ongevalsonderzoeken Stigas (registratie Stigas)
- Verzuim (registratie Stigas/Sazas)

Een nadere toelichting op de bronnen staat op de laatste pagina.

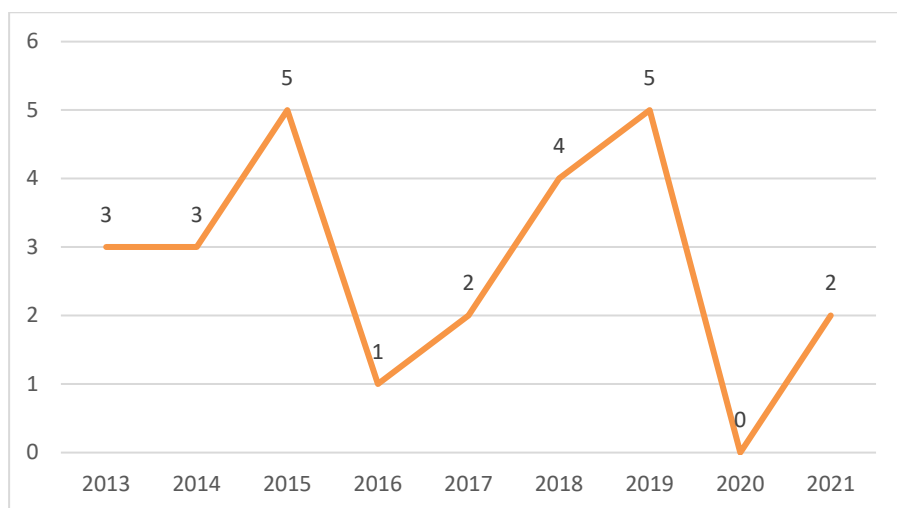
Samenvatting

- In de periode 2013-2021 waren er 25 dodelijke ongevallen in de sector open teelten.
  - De meeste dodelijk ongevallen vonden plaats met machines. Binnen de sector akkerbouw en vollegrond vonden de meeste ongevallen plaats, in totaal 16 keer.
  - In de meeste gevallen betrof het de ondernemer zelf (10 keer) of een medewerker of gezinslid, beiden zeven keer. Het betrof een keer een ongeval met een kind (gezinslid van 4 jaar).
- In de periode 2016-2021 zijn er 27 ongevallen onderzocht door Stigas in de sector open teelten:
  - De meeste ongevallen gebeurden met machines.
  - In het merendeel van de gevallen betrof het meer dan één oorzaak, een combinatie van techniek, organisatie en gedrag.
- Het totale verzuimpercentage binnen de open teelten is 3,6% in 2021. Dit percentage is sinds 2018 toegenomen maar ligt onder het gemiddelde in de sector agrarisch en groen en Nederland van 4,5%. Hierbij merken we wel op dat dit is gebaseerd op de bij Stigas/Sazas aangesloten bedrijven. Bedrijven die niet of elders verzekerd zijn, zijn hierin niet meegenomen.
- Het aantal nieuwe verzuimgevallen door een bedrijfsongeval per jaar als percentage van het gemiddeld aantal medewerkers per jaar in de periode 2012-2021 schommelt rond de 0,3%. Dit percentage ligt iets onder het gemiddelde in de gehele sector agrarisch en groen van 0,4%.

Dodelijke ongevallen

Stigas registreert het aantal dodelijke ongevallen op brancheniveau. Daarbij wordt ook gekeken naar de oorzaak, de bron en het gevolg. De sector open teelten omvat akkerbouw- en vollegrondsteelt, bloembollen, boomteelt en vaste plantenteelt en de fruitteelt.

In de periode 2013-2021 hebben er 25 ongevallen met dodelijke afloop in de open teelten plaatsgevonden. In de totale agrarische en groene sector ligt het gemiddelde op 12 dodelijke ongevallen per jaar (afgelopen 10 jaar), in totaal 121.

In de meeste gevallen (10 keer) betrof het de ondernemer zelf, in zeven gevallen een gezinslid (waarvan één keer een kind van 4), in zeven gevallen een werknemer en in één geval was de oorzaak onbekend.

De top 5 bestaat in volgorde van frequentie uit:

1. Rijdende machines 64% (16)
2. Niet rijdende machines 12% (3)
3. Vallend voorwerp 12% (3)
4. Overig 8%(4)
5. Vallen 2% (1)

De meeste ongevallen vonden plaats binnen de akkerbouw- of vollegrondsteelt.

Oorzaak	Aantal	Percentage
Akkerbouw-vollegrond	16	64%
Bloembollen	4	16%
Boomteelt en vaste plantenteelt	3	12%
Fruitteelt	2	8%
Totaal	25	100%

In onderstaande tabel staan de ongevallen per jaar nader uitgesplitst naar type, sector, bron en gevolg.

Jaar	Aantal	Type	Sector	Bron	Gevolg
2013	3				
		Rijdende machine	Bloembollen	Trekker	Verdrinking
		Machine	Akkerbouw- volleggrond	Overig	Pletten/knellen
		Vallen	Akkerbouw- volleggrond	Dak	
2014	3				
		Vallend voorwerp	Akkerbouw- volleggrond	Strobaal	Pletten/knellen
			Bloembollen	Machine	Pletten/knellen
		Overig	Akkerbouw- volleggrond	Luchtafvoer	Pletten/knellen
2015	5				
		Rijdende machine	Akkerbouw- volleggrond	Combine	Pletten/knellen
				Roomachine	Pletten/knellen
				Trekker	Pletten/knellen
					Overreden worden
			Boomteelt	Trekker	Verdrinking
2016	1				
		Rijdende machine	Boomteelt	Boomsteekmachine	Pletten/knellen
2017	2				
		Rijdende machine	Boomteelt	Heftruck	Pletten/knellen
		Overig	Akkerbouw- volleggrond	Bus	Pletten/knellen
2018	4				
		Machine	Bloembollen	Onbekend	Pletten/knellen
		Rijdende machine	Bloembollen	Trekker	Pletten/knellen
			Fruitteelt	Trekker	Verdrinking
		Vallend voorwerp	Akkerbouw- volleggrond	Lading	Pletten/knellen
2019	5				
		Rijdende machine	Akkerbouw- volleggrond	Heftruck	Overreden worden
					Pletten/knellen
				Roomachine	Pletten/knellen
				Trekker	Overreden worden
2020	0				
2021	2				
		Rijdende machine	Fruitteelt	Heftruck	Pletten/knellen
			Akkerbouw- volleggrond	Shovel	Overreden worden
Totaal	23				

Daarnaast kan er ook sprake zijn van ongevallen met derden (medewerkers die onder gezag werken van een bedrijf uit een andere sector of extern bedrijf). Het gaat hierbij om twee ongevallen die herleidbaar zijn naar de sector open teelten.

Jaar	Type	Sector	Betrokkene	Bron	Gevolg
2019	Overig	Fruitteelt	Monteur extern bedrijf	ULO-cel	Overleden door gebrek aan zuurstof
2014	Rijdende machine	Boomteelt	Leverancier/afnemer	Vorkheftruck	Pletten/knellen

Informatie uit ongevalsonderzoeken

Als er een (ernstig) ongeval heeft plaatsgevonden bij een bedrijf, kan Stigas helpen de oorzaken en de gewenste maatregelen op een rij te zetten. Voor de periode 2016 t/m 2021 heeft Stigas de deze ongevallen in een database gezet. Hieronder geven we een overzicht van de ongevallen in de sector open teelten met daarbij ook de oorzaak en de achterliggende oorzaken weergegeven. In totaal ging het om 27 onderzochte ongevallen.

Oorzaak	Aantal	Percentage
Machine/arbeidsmiddel	10	37%
Rijdende machine	9	33%
Vallen	6	22%
Vallend voorwerp	2	7%
Totaal	27	100%

Sector	Aantal	Type	Bron	Gevolg
Akkerbouw-volleggrond	11			
		Rijdende machine	Oogstwagen	Vallen van hoogte
			Zaadmachine	Vallen van hoogte
			Watertank	Vallen van hoogte
			Zelfrijdende bonenoogst-machine	Beknelling arm transportband
			Heftruck	Beknelling enkel
		Machine	Rolcontainer	Beknelling voet
			Vijzel met elektromotor	Beknelling vingers
		Vallen	Pallet	Beknelling
			Weegschaal	Letsel aan voet
			Shovel	Vallen van hoogte
		Vallend voorwerp	H-balk	Stoten van been
Bloembollen	4			
		Machine/arbeidsmiddel	Deense kar	Beknelling hand

Sector	Aantal	Type	Bron	Gevolg
			Heggenschaar	Been
		Rijdende machine	Kopmachine	Beknelling been
		Vallend voorwerp	Spuitpomp	Beknelling hand
Boomteelt en vaste plantenteelt	10			
		Machine/arbeidsmiddel	Spoelmachine	Beknelling hand
			Pneumatische snoeischaar	Stoten hand
			Mes	Snijden hand
			Handboogzaag	Snijden been
			Kettingzaag	Snijden been
		Rijdende machine	Rooinmachine	Beknelling voet
			Trekker	Kantelen/beknelling
		Vallen	Boom	Vallen van hoogte
			Dak (bij reiniging)	Vallen van hoogte
			Geen	Vallen op gelijke hoogte
Fruitteelt	2			
		Machine/arbeidsmiddel	Hydraulische koppeling	Beknelling hand
		Rijdende machine	Sorteer-machine	Vallen

Ook wordt naar de achterliggende oorzaken van de ongevallen gekeken:

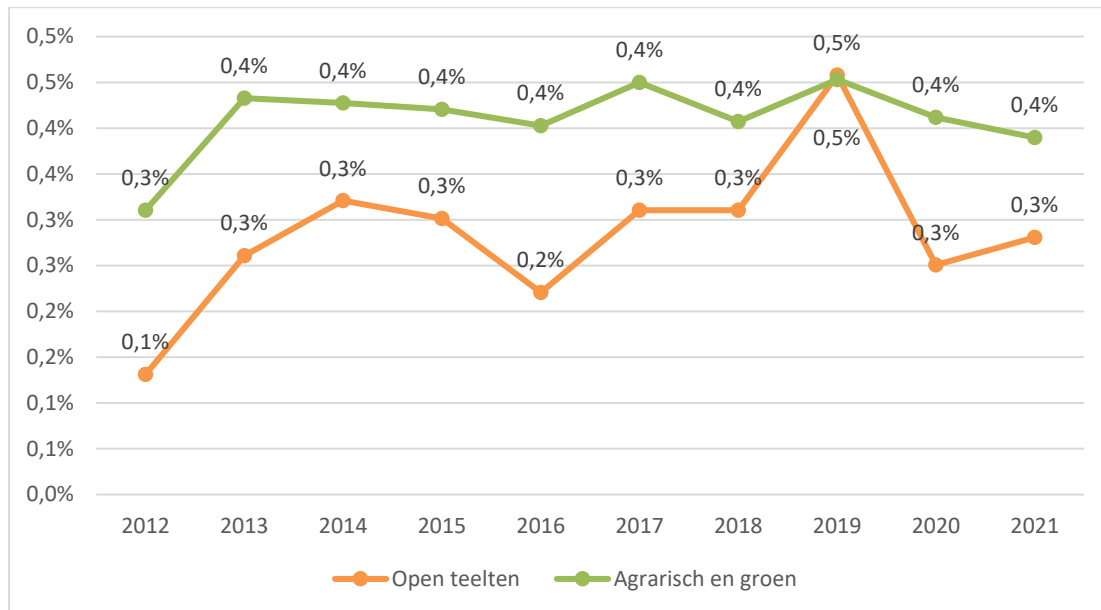
- Techniek: o.a. kenmerken van machines, apparatuur en werkomgeving.
- Organisatie: o.a. verzorgen van voorlichting, instructie, het houden van toezicht op afspraken, planning, verstrekken van PBM's
- Gedrag: o.a. meewerken aan een veilige werkomgeving en afspraken nakomen, maar ook routines en vergissingen op het moment van het ongeval.

In de onderstaande tabel staat aangegeven wat de achterliggende oorzaken waren. Uit het overzicht kan opgemaakt worden dat het bij het merendeel van de gevallen gaat om een combinatie van oorzaken. In veel gevallen had een aanpassing in de techniek of bijvoorbeeld het gebruik van ander materieel of machine in combinatie met de organisatie van het werk (denk aan instructies, werkafspraken, voorlichting, toezicht) het ongeval kunnen voorkomen.

Oorzaak	Aantal	Percentage
Techniek/organisatie/gedrag	12	44%
Organisatie	4	15%
Organisatie/gedrag	3	11%
Techniek	3	11%
Techniek/organisatie	3	11%
Gedrag	2	7%
Totaal	27	100%

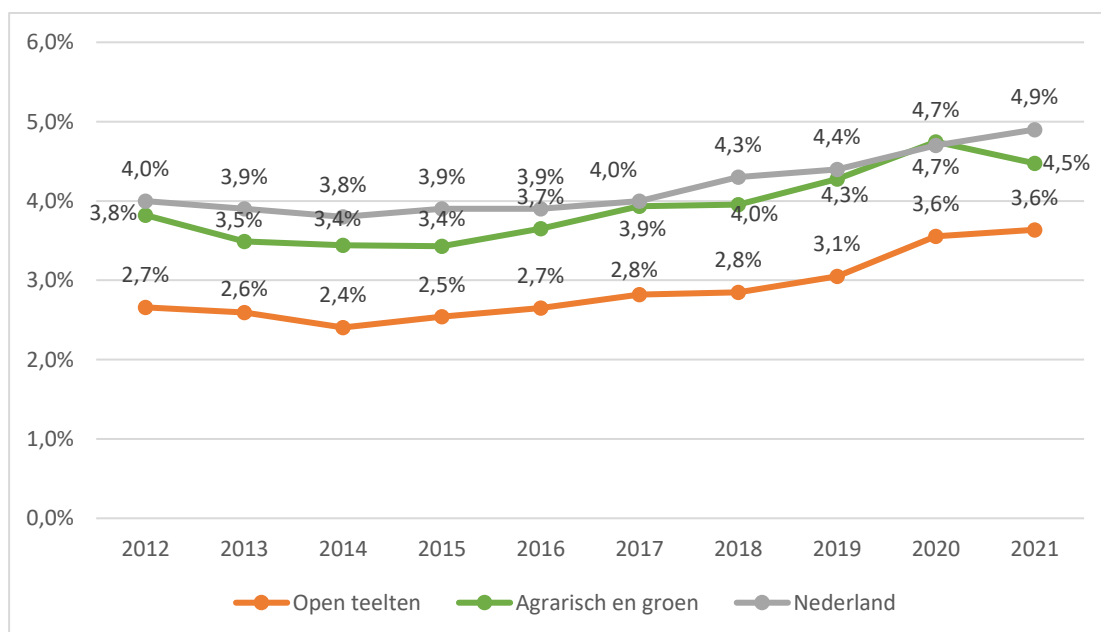
Ongevallen met verzuim

Voor bedrijven die voor het ziekteverzuim verzekerd zijn bij Sazas wordt het aantal ongevallen met verzuim bijgehouden door de bedrijfsarts. In onderstaande grafiek staat het aantal nieuwe verzuimgevallen door een ongeval als percentage van het aantal medewerkers.

Aantal nieuwe verzuimgevallen door een bedrijfsongeval per jaar als percentage van het gemiddeld aantal medewerkers per jaar 2012-2021 (Bron: Sazas verzuimregistratie)

Gevolgen van het ongeval zijn met name fracturen en letsels aan verschillende delen van het lichaam. Verder zien we dat in 2021 het verzuimpercentage door een ongeval 0,2% is. Dat is 4,7% van het totale verzuimpercentage (3,6%) in 2021. In onderstaande grafiek staat het verzuimpercentage binnen de open teelten afgezet tegen het verzuimpercentage in de totale sector agrarisch en groen en Nederland.

Totaal verzuimpercentage per jaar vergeleken met de sector agrarisch en groen en Nederland 2012-2021 (Bron: Sazas verzuimregistratie)

Zelf ongevallen registreren?

Zelf (bijna) ongevallen registreren kan o.a. met de [RIE](#) van Stigas. Stigas heeft als onderdeel van de RIE een **ongevallenregistratie** ontwikkeld. Hiermee kun je ongevallen, maar ook bijna ongevallen, systematisch registreren, onderzoeken en maatregelen formuleren. Zo voldoe je meteen aan de eisen vanuit de Arbowet. De Arbowet verplicht bedrijven een lijst bij te houden van de gemelde arbeidsongevallen en van arbeidsongevallen die hebben geleid tot verzuim vanaf drie dagen als onderdeel van de RIE (Arbowet Artikel 9).

Toelichting bronnen:

- Registratie dodelijke ongevallen Stigas: het betreffen alle dodelijke ongevallen tijdens het werk van werkgevers/ondernemers, werknemers, gezinsleden, vrijwilligers, erfbezoekers en omstanders in de agrarische en groene sector. Vanaf 2013 wordt de sector geregistreerd. Ongevallen met werknemers die onder gezag werken van een extern bedrijf (derden) zijn apart weergegeven.
- Verzuim: het betreft het verzuim van de bij Sazas aangesloten bedrijven, verzuim vanuit bedrijven die eigen risicodragers zijn of elders verzekerd zijn is niet meegenomen. De bedrijfsarts ziet de werknemer rond de vijfde week verzuim, dan vindt de registratie plaats. Ongevallen met kort verzuim worden dus niet meegenomen.
- Ongevalsonderzoeken: de adviseurs van Stigas onderzoeken ongevallen naar aanleiding van verzuim of op verzoek van bedrijven.

Meer lezen en overige bronnen:

- Stigas: www.stigas.nl / www.veiligop1.nl (voor actueel aantal dodelijke ongevallen)
- RIVM: <https://lerenvoorveiligheid.nl/leren-van-ongevallen>
- TNO/CBS: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/04/minder-arbeidsongevallen-met-vier-of-meer-dagen-verzuim>
- Nederlandse Arbeidsinspectie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/arbeidsomstandigheden/documenten/rapporten/2022/09/02/bijlage-monitor-arbeidsongevallen-2021>